

ISSN (Print): 2251-6735 - ISSN (Online): 2423-7051

Research Paper**Work Culture among Rural Women (By Studying Rural Women in Northern Boyerahmad Area)**Ehsan Farzin Abdehghah¹, Sara Farzaneh², Raha Talebi Ardakani³

1. PhD Candidate in Organizational Behavior, Payame Noor University, Tehran, Iran
2. PhD Candidate in Organizational Behavior, University of Tehran, Iran
3. PhD Candidate in cultural policy, Kharazmi University, Tehran, Iran

Received: 16 November 2020

Accepted: 22 February 2021

PP:305-320

Use your device to scan and read the article online

Keywords:

Work culture; phenomenology; women's perception; village; Boyerahmad Area.

Abstract

About a quarter of Iran's population is housewives, and women have a much higher unemployment rate than men. About one-fifth of the population of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Province is rural women, and in this province the economic participation rate is among the last five provinces of the country. Therefore, the purpose of this study is to identify the perception of rural women of work culture and the statistical population includes all women living in the villages of "Karyak" and "Tang-e-Sarez" in Boyerahmad area in Kohgiluyeh&Boyerahmad province. The methodology and theoretical foundations are phenomenology. The sampling method is purposeful and the number of interviews ended on the basis of theoretical saturation logic to 41 interviews. According to the findings, the five main categories of research are: the physical dimension of labor (in terms of physical health for young women; and the burnout and aging of the face and the hard memory of old women for years), the economic dimension of work (real work means jobs Income generation), gender dimension of labor (participation in income-related activities in the sense of helping a spouse, rather than participation in the family economy), psychological dimension of work (increased adaptability, motivation, positive self-concept, life expectancy and learning), social dimension of work (network expansion Communication and collective activities, access to supportive resources and recognition as a source of support).

Citation: Farzin Abdehghah, E; Farzaneh, S & Talebi Ardakani, Raha (2022): Work Culture among Rural Women (By Studying Rural Women in Northern Boyerahmad Area).Journal of Regional Planning , Vo 12, No 47, PP:305-320

DOI: 10.30495/JZPM.2022.5413

*Corresponding author: Ehsan Farzin Abdehghah

Address: PhD Candidate in Organizational Behavior, Payame Noor University, Tehran, Iran

Tell:

Email: ehsanfarzin@outlook.com

Extended Abstract

Introduction

Culture of work is the knowledge and belief that people gain with interpreting their experiences and surroundings of work and its results. In rural families, appearance of work culture has been seen in participation throughout the history. Coalescing different styles of urbanism, rural and nomadic life, cultural conditions, lack of economic wealth, cultural and social defects in women of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces, especially those who inhabit villages that are major parts of the population and as a result of that, they live in more unfavorable conditions, marriage in low ages, social and cultural obstacles in order to be educated for rural women and girls, lack of enough equipment in order to have educations beyond the elementary educations, increase in immigration of rural men and as a result of that increase in responsibilities of rural women, all are amongst the reasons why this research is so significant.

In order to show the importance of this research, it is enough to say 28 millions of women of our country are inactive in economic fields. 20 millions of women are householder (quarter of the population) and 3 million of them have no full-time job. Based on calculations of Iran statics center, most of the housekeeper women are counted as inactive population, and they are not counted in unemployment statics and only 16 percent of them are counted as economically active. The population of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces is about 700000 and half of them are women. One-fifth of them live in villages and any kind of certain model has been presented so far in order to make them occupied, in terms of neither scientific nor practical. It is obvious that the work culture of Boyer-Ahmad women and study in their assumption of this condition is directly linked to both their life and work conditions.

Methodology

This research has been accomplished using the Phenomenology method. The phenomenology considers as both a research and collecting information method and a theory. According to Ontological principles existed in this method, this method concentrates on primary experiences not secondary as

much as possible because it is not possible for this method to enter the semantic layers of stock experiences and if it uses the secondary experiences, distorted knowledge will be the result. The phenomenology must resist against making the hypothesis as compared to describing facts by means of hypothesis in order to gain achievement in correctly describing the phenomenon. In the other words, all that should be concluded through that must be corresponded. In fact, the phenomenology does not present a Theoretical Framework but it studies and describes phenomenon without any kind of judgments. The phenomenology does not accept any kind of theory or Theoretical commitments and only commits to scientific aspects of work.

Results and Discussion

The goal of analyzing data is to extract concepts and then categories that are reputed as descriptive categories. In this research, after analyzing interview and text data, five main categories have been extracted and each one of them consists of its sub-themes.

Physical aspect of work: work activity indicates to physical health and physical exhaustion indicates to work history

Psychological aspect of work: increase compatibility, increase motivation, learning, increase positive self-concept, increase life expectancy.

Economical aspect of work: Income-generating employment, homework, free work, works as a tool for livelihood.

Sexual aspect of work: multiplicity of roles, role pressure, traditional attitude to dividing works, second role, participation, mother-father role, Female poverty, Playing dual roles.

Social aspect of work: group and collective activity, expansion of communication network, protective source, achieving family goals, doing informal work, social status, the need to acquire skills, no need for skills.

Conclusion

Study and categorization of concepts about assumption of work, has caused meanings to appear that shows the viewpoints of women about various aspects of work

culture. Physical aspect of work and rural women assumption of how work effects on their health, are amongst the extracted meanings from the research findings. Rural women understanding of work and activity is under influence of other variables such as increase in age, experience and knowledge and with getting older, becoming more experienced and their involvement with joints and bones diseases, their point of view of work will be changed.

Research findings in section of rural women assumption of work and economic activities, also indicates to the meanings that include the women understandings of making money side. These concepts also include the rural women understandings of other concepts such as housekeeping and other part time activities.

The other part of the findings is a confirmation to the concepts that is connected to the impact of their gender on their work and activities. In the other words, the gender of persons determines the amount and type of their participation in economic activities and the way they benefit from the gained profits. In rural women viewpoint, their presence in making money activities of the family only means to help their husbands and does not show their participation in activities side by side of their husbands.

The accomplishments of wide range of activities and simultaneously standing in

the lowest levels in making the decisions, intervention and choice in family issues, are from the other themes that include the women assumption of work and activities. The rural women do not perceive the definition of hardship and difficulty in their works and even in limited cases especially when they are the head of the house, they have to do activities such as Masonry, extensive irrigation and even plowing and they do not consider this as a work for men.

The social aspect of work and Expansion of women's communication network, group and collective activities, benefiting from protective resources and being considered as protective source for the family, Activity in the field of informal works and positive feelings of being useful in communications network, simple activities and no need for specialized skills in order to live in the village and at the same time paying attention to the necessity of attaining specialized skills in order to live in the city and most importantly, different assumptions of social status in harmony with benefiting from the participation interests in works and economic activities, all are considered as the most important functions of such dimension and the last concept of research findings in the field of women assumption of the work culture.

فرهنگ کار در میان زنان روستایی

(با مطالعه‌ی پنداشت زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد)

احسان فرزین آیده‌گاه^۱؛ سارا فرزانه^۲، رها طالبی اردکانی^۳

۱. دانشجوی دکتری رفتار سازمانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۲. دانشجوی دکتری رفتار سازمانی، دانشگاه تهران، ایران

۳. دانشجوی دکتری سیاست‌گذاری فرهنگی دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

چکیده

حدود یک چهارم از جمعیت ایران را زنان خانه‌دار تشکیل می‌دهند و نرخ بیکاری زنان بسیار بیشتر از مردان است. حدود یک پنجم از جمعیت استان کهگیلویه و بویراحمد زنان روستایی هستند و در این استان نرخ مشارکت اقتصادی در میان پنج استان انتهایی کشور قرار دارد. بنابراین، هدف این مطالعه شناخت پنداشت زنان روستایی از فرهنگ کار و جمعیت آماری شامل تمامی زنان ساکن در روستاهای کربک و تنگ سریز شهرستان بویراحمد از توابع استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد. روش و مبانی نظری پدیدار شناسی، روش نمونه‌گیری هدفمند و تعداد مصاحبه‌ها بر اساس منطق اشباع نظری به ۴۱ مصاحبه ختم گردید. بر اساس یافته‌ها، ۵ مقوله اصلی پژوهش شامل بعد جسمانی کار (به مفهوم سلامت جسمی برای زنان جوان و فرسودگی و پیری چهره زودرس و خاطره دشواری سالیان گذشته برای زنان سالخورده)، بعد اقتصادی کار (کار واقعی به معنای شغل درآمدزا)، بعد جنسیتی کار (حضور در عرصه فعالیت‌های درآمدزا به مفهوم کمک به همسر نه مشارکت در اقتصاد خانواده)، بعد روانشناختی کار (افزایش سازگاری، انگیزه، خودپنداره مثبت، امید به زندگی و یادگیری)، و بعد اجتماعی کار (گسترش شبکه ارتباطی و فعالیت‌های دسته‌جمعی، دسترسی به منابع حمایتی و تلقی شدن به عنوان یک منبع حمایتی) می‌باشد.

تاریخ دریافت: ۲۶ آبان ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۴ اسفند ۱۳۹۹

شماره صفحات: ۳۲۰-۳۰۵

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

فرهنگ کار، پدیدار شناسی، پنداشت زنان روستا، شهرستان بویراحمد.

استناد: احسان فرزین آیده‌گاه، سارا فرزانه، رها طالبی اردکانی (۱۴۰۱): فرهنگ کار در میان زنان روستایی (با مطالعه‌ی پنداشت زنان

روستایی شمال شهرستان بویراحمد)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۲، شماره ۴۷، مردودشت: صص ۳۲۰-۳۰۵.

DOI: 10.30495/JZPM.2022.5413

* نویسنده مسئول: احسان فرزین آیده‌گاه

نشانی: دانشجوی دکتری رفتار سازمانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تلفن:

پست الکترونیکی: ehsanfarzin@outlook.com

مقدمه :

زنان گردیده است. به بیانی دیگر چهره‌ی کار زنان در ادوار مختلف تاریخ تحت تأثیر مفاهیم بسیاری از جمله خصوصیات بیولوژیک و تأثیرپذیری از جنس، تحولات ناشی از گذار از جامعه‌ی پیش از کشاورزی به جوامع کشاورزی، اقتصاد صنعتی و دنیای مدرن بوده است و اشتغال مزدگیری نیز، اگرچه به عنوان نوعی فعالیتی درآمدزا و مطلوب پادشاهی را برای زنان به ارمغان آورده است، چالش‌های تازه‌ای را نیز برای آن‌ها به همراه داشته است که از مهم‌ترین آنان، تفکیک اقتصاد به دو حوزه‌ی رسمی و غیررسمی و تمرکز حضور زنان در بخش خدمات خانگی و اقتصاد غیر رسمی می‌باشد.

بر این اساس به نظر می‌رسد شناخت ماهیت کار زنان و پنداشت آنان از چنین مقوله‌ای ارتباط مستقیمی با بررسی وضعیت زندگی و تجربه‌ی آنان داشته و به معنای بررسی وضعیت و هویت اجتماعی آنان خواهد بود. اندیشه‌ی پرداختن به مقوله‌ی کار زنان روستایی شهرستان بویراحمد و مطالعه‌ی پنداشت آنان از چنین مقوله‌ای از آن‌رو ضروری به نظر می‌رسد، که اگرچه پرداختن به مقوله‌ی زحمات زنان در دو عرصه‌ی خانواده و کار و توجه به میزان اهمیت و محاسبه‌ی ارزش مادی و معنوی و میزان سهم آن در پیش‌برد اهداف توسعه از جمله مسائلی است که در سالیان اخیر اهمیت ویژه‌ای یافته است و مورد توجه اندیش‌مندان مسایل اجتماعی و سیاست‌گذاران مسایل اقتصادی قرار گرفته است، با توجه به شرایط و ویژگی‌های جغرافیایی خاص استان کهگیلویه و بویراحمد اهمیت و ضرورت بیش‌تری می‌یابد. در هم تنیدگی سبک‌های مختلف زندگی شهری، روستایی و عشایری در منطقه، شرایط فرهنگی و غنی نبودن میزان سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زنان استان، به‌ویژه زنان ساکن روستاها که جمعیت زیادی از زنان استان را به خود اختصاص داده و از این نظر در وضعیت نامساعدتری به سر می‌برند، پایین بودن سن ازدواج، موانع فرهنگی و اجتماعی جهت ادامه‌ی تحصیل دختران و زنان روستایی و نبودن امکانات کافی جهت آموزش و ادامه‌ی تحصیل در مقاطع بالاتر از ابتدایی، به همراه افزایش میزان مهاجرت مردان روستایی و در نتیجه افزایش میزان مسؤلیت این زنان، از جمله دلایلی است که ضرورت و اهمیت چنین بررسی و پژوهشی را دو چندان می‌کند (Olyaei, 2002).

توجه به مقوله توسعه روستایی در قالب اهداف مشخص و در پرتو آینده‌نگاری دقیق می‌تواند راهگشای مسائل مربوط به کار و اشتغال باشد که امروزه جامعه روستایی را در بر گرفته است (Majnouni Totakhana & Khaleghi, 2019). زنان روستایی بیش از مردان در معرض فقر و تبعیض جنسیتی قرار

فرهنگ کار، آگاهی و باوری است که مردم در تفسیر تجربیات خود و محیط اطراف خود از کار کردن و نتیجه آن دارند و طبعاً این تفسیر رفتار اجتماعی و یا رفتار سازمانی خاصی را در راستای میل به کار، پرکاری و یا بی‌رغبتهی به کار و کم کاری دیکته می‌کند و این فرمان توأماً از ضمیر ناخودآگاه صادر می‌گردد (Habibi, 1983: 4).

در تمامی جوامع پیش از کشاورزی، زنان و مردان با نوعی تقسیم کار مشابه در کنار یکدیگر در خانواده می‌زیستند و با ورود به جوامع کشاورزی نوعی تقسیم کار جدید میان زنان و مردان به وجود آمد، بدین شکل که زنان به دلیل ویژگی‌های خاص بیولوژیکی و انجام وظایفی چون بارداری، زایمان و مادری در خانه ماندند و مسؤلیت انجام کارهای خانگی نیز به آن‌ها محول شد. به این ترتیب در یک تقسیم کار جنسی نوعی تقسیم کار جنسیتی نیز به وجود آمد و زنان در ارتباط با نوعی اقتصاد خانگی - کشاورزی جای گرفتند و با توجه به آن‌که در تعریف جوامع روستایی، قلمروی فضای خصوصی به مکانی فراتر از خانه اطلاق می‌شود، ماهیت کار زنان به‌رغم نقش اساسی خود چه در بخش خدمات خانگی و چه در بخش تولید و بهره‌برداری به عنوان اشتغال درآمدزا در حوزه رسمی اقتصاد تلقی نشد (Tavasoli, 2014: 154).

این نوع تقسیم کار به جوامع سنتی کشاورزی محدود نشد و با پیدایش اقتصاد صنعتی و تأثیر تحولات ناشی از آن بر جدایی فزاینده‌ی خانه و محل کار از یکدیگر و تبدیل خانه از واحد تولید - مصرف به واحد مصرف، به جوامع شهری نیز راه یافت و به این ترتیب در یک نظام سلسله مراتبی (که در آن اساس مقایسه در توسعه به جای سهم در تولید اقتصادی، سهم در ایجاد پول می‌باشد) زنان و مردان در جایگاه متفاوتی از مشارکت قرار گرفتند. مسأله‌ای که اگرچه امروزه با دستیابی زنان به مقوله‌ی اشتغال به‌عنوان پدیده‌ای نوین (که به مفهوم کاری واقعی، درآمدزا و دارای دست‌مزد که معمولاً در خارج از خانه و در زمان مشخصی انجام می‌گیرد و فرد مالک کار خویش می‌باشد) و ورود آنان به بخش‌های به اصطلاح پول‌ساز اقتصادی و دستیابی به منابع مالی و تسخیر فضاهای تازه‌ی اجتماعی توسط آنان نویدبخش فرصت‌های بیش‌تری برای آنان بوده است و سبب ارتقای وضعیت و کیفیت مشارکت آنان در فرآیند توسعه گردیده است، به دلیل سرعت رشد و فراگیر بودن آن، با ایجاد چالش‌هایی در ساخت سنتی خانواده و نوع تقسیم کار و روابط درون آن و دگرگونی‌هایی در ساخت شغلی جامعه، نظام ارزش‌های سنتی، توزیع نقش‌ها و پایگاه‌های زنان و مردان نیز همراه بوده و سبب ایجاد نوعی بحران هویت اجتماعی برای

دارند. فعالیت زنان روستایی می‌تواند کمک مهمی به درآمد خانوار داشته باشد (Ali Abadi, Ataei, & Gholamrezaei, 2020). در مسأله بودن موضوع پژوهش حاضر، همین بس که ۲۸ میلیون نفر از زنان کشور، از نظر اقتصادی غیر فعالند و حدود ۲۰ میلیون نفر از جمعیت ایران (یک چهارم از کل جمعیت کشور) را زنان خانه‌دار تشکیل داده‌اند و ۳ میلیون نفر از زنان نیز شغل تمام وقت ندارند. طبق محاسبات مرکز آمار ایران، اغلب زنان خانه‌دار، جزو جمعیت غیر فعال محسوب شده و در آمار بیکاری کشور لحاظ نمی‌شوند و تنها حدود ۱۶ درصد از جمعیت در سن کار زنان کشور، فعال اقتصادی هستند (Statistical yearbook of the country 2018, 2020). استان کهگیلویه و بویراحمد بیش از ۷۰۰ هزار نفر جمعیت دارد که حدود نیمی از آن‌ها را زنان تشکیل داده‌اند؛ یک پنجم از جمعیت زنان استان در روستاها زندگی می‌کنند و تا کنون هیچ مدل مشخصی برای اشتغال‌زایی آنان چه از نظر علمی و چه در عمل ارائه نشده است.

بدیهی است بررسی فرهنگ کار زنان روستایی شهرستان بویراحمد و مطالعه‌ی پنداشت آنان از چنین وضعیتی ارتباط مستقیمی با بررسی وضعیت زندگی و کار آنان خواهد داشت.

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

پدیدارشناسی برای آنکه به توصیف صحیح پدیده توفیق یابد می‌بایست در برابر وسوسه‌ی فرضیه‌سازی مقاومت کند، تا توصیف واقعیت‌ها با مفروضات و آنچه باید از آن استنتاج شود، هم‌خوانی داشته باشد. در واقع پدیدارشناسی، چارچوبی نظری ارائه نمی‌دهد بلکه بیشتر به معاینه و توصیف پدیده‌ها بدون پیش داوری و نظر قبلی می‌پردازد (Tavasoli, 1999). حال با توجه به اینکه پدیدارشناسی هیچ نظریه و تعهد نظری را نمی‌پذیرد و فقط خود را متعهد به جنبه‌های عملی کار می‌داند (یعنی تنها به بررسی و معاینه‌ی دقیق پدیده می‌پردازد و تا هنگامی که به تبیین دقیق و توصیف درست پدیده موفق نشده، خود را با آن آشنا نمی‌داند و آن را مفهوم نمی‌انگارد) روش خود را توصیفی و فاقد مفروضات قبلی می‌داند. بنابر این متعالی بودن یعنی چیزی را از نو و ابتدا درک نمائیم (Bernstein, 1976)، آن‌چنان که گویی برای بار اول ادراک شده است. البته موس تا کاس اذعان می‌دارد که چنین حالتی به ندرت ممکن است به طور کامل حاصل شود. به هر حال محققانی هستند که این ایده را پذیرفته‌اند و زمانی که شروع به توصیف تجارب خویش در مورد پدیده می‌نمایند نگرش خویش را، پیش از آنکه تجارب دیگران را ببینند، تعلیق می‌نمایند. در پدیدارشناسی تصمیم بر این است که از همه‌ی مفروضاتی که مورد معاینه قرار نگرفته‌اند اجتناب شود و وجود چنین

مفروضاتی ضروری محسوب نمی‌شود. پس هیچ حکمی را بدون بررسی و معاینه نباید درست بدانیم.

بنابر آنچه گذشت، اصطلاحات «توصیفی»، «پدیدار» و «آگاهی مستقیم» نشان دهنده‌ی این واقعیت است که اصطلاح پدیدارشناسی در وسیع‌ترین معنی به عنوان یک دانش توصیفی ناب، پدیده‌های قابل مشاهده را مد نظر دارد، لیکن این معنی وسیع اصطلاح، آنچه را که برای پدیدارشناسان مهم-ترین زمینه را تشکیل می‌دهد، یعنی چیزی را که دانش غیر تجربی نامیده می‌شود، شامل نشده است. باید توجه داشت که مفهوم «تفهم» وبر و «برگشت به اشیاء» هوسرل، ارتباط نظری نزدیکی با یکدیگر دارند، زیرا که خواست پدیدارشناسی نیز فهمیدن است (Tavasoli, 1999: 360).

وظیفه‌ی اصلی پدیدارشناسی اجتماعی این است که به این جنبه‌ی مردمی که حاصل شعور عام یا مشترک و گرایش طبیعی آنهاست، پردازد تا روشن شود که چگونه واقعیت‌های اجتماعی توسط مردم ساخته و پرداخته می‌شود و این همان جریان «میان ذهنی» در پدیدارشناسی است. از نظر شوترز پدیدارشناسی اجتماعی دو وظیفه دارد: یکی توصیف و تصویر پدیده‌ی اجتماعی چنان که مردم در برخورد طبیعی خود آن را حس و تجربه می‌کنند، دیگر نشان دادن اینکه چگونه این پدیده در جریان فعالیت میان ذهنی در آگاهی مردم پدید می‌آید. «به طور خلاصه، دیدگاه‌های متعالی هوسرل در رابطه با یافتن پدیده‌ها، در جامعه شناسی پدیداری شوترز، شیوه و روش عینی‌تر و دنیوی‌تری را دنبال می‌کند» (Tavasoli, 1999: 363).

«به عقیده‌ی شوترز، کار اصلی علوم اجتماعی این است که با بکارگیری ساخت‌بندی‌ها و تبیین‌هایی که برحسب تفسیر شعور متعارف زندگی روزانه فهم پذیرند، جهان اجتماعی را از نظر کسانی که در آن زندگی می‌کنند درک کند» (Burrell & Morgan, 2007: 337).

در دنیای اقتصاد، پارادایم‌های مختلف همیشه موارد ناروایی را به یکدیگر نسبت می‌دهند. یکی از مشکلات بین آن‌ها، زمانی است که یکی دیگری را متهم به نداشتن نظریه می‌کند. این تقابل زمان و انرژی زیادی از طرف مقابل را معطوف به پاسخ دادن به این ایراد و انتقاد می‌کند، حال آنکه به نظر می‌رسد تمام پارادایم‌ها با تمرکز بر نقاط مثبت یکدیگر می‌توانند از همدیگر بیشتر بیاموزند (Mashhadi Ahmad, 2015: 34).

پوریوسفی، فتحی و پوریوسفی (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر فرهنگ کار در بین کارگران زن بخش صنعت می‌پردازند. این پژوهش با هدف بررسی عوامل مؤثر بر فرهنگ کار در بین کارگران زن بخش صنعت شهرستان ابهر می‌باشد.

از آزمون کرونباخ نیز برای سنجش اعتبار و روایی مجدد آن استفاده شده است.

در پژوهش دیگری جزینی (۲۰۰۴) به بررسی جایگاه کار رایگان خانگی و محاسبه‌ی میزان ارزش خدمات ارایه شده در این حوزه از طریق برآورد حداقل هزینه‌ی لازم جهت تهیه‌ی این خدمات از بیرون پرداخته و در نهایت به تأیید این فرضیه پرداخته است که اگرچه جایگاه کارخانگی به عنوان یکی از حوزه‌های رسمی اقتصاد به رسمیت شناخته نشده است، اما به طور غیرمستقیم به ایجاد درآمد پرداخته و موجب صرفه‌جویی در هزینه‌های خانه جهت خرید این خدمات از بیرون منزل گردیده است.

علیایی (۲۰۰۲) نیز در رساله‌ی کارشناسی ارشد خود به بررسی ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زنان روستایی شهرستان دیواندره و رابطه‌ی چنین ویژگی‌هایی با سهم زنان در درآمد خانوار پرداخته است. در این رساله ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زنان مناطق روستایی شهرستان دیواندره و سهم آنان در درآمد خانوار مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌های پژوهشی او نشان می‌دهد که نیروی کار زنان روستایی دارای ارزش اقتصادی و اجتماعی بسیاری است و نقش بسیار مهمی در افزایش درآمد خانواده‌های روستایی دارد.

مواد و روش تحقیق

پژوهش حاضر با استفاده از روش پدیدارشناسی انجام شده است. پدیدارشناسی، هم به عنوان شیوه‌ی جمع‌آوری اطلاعات هم به عنوان یک روش تحقیق و هم به عنوان یک نظریه مطرح است. این روش با توجه به اصول هستی‌شناختی خود تا حد امکان بر تجربه‌های دسته اول یا تجربه‌ی زیسته متمرکز شده و از پرداختن به موضوعات ثانویه خودداری می‌نماید، چرا که امکان ورود به لایه‌های معنایی تجربه‌های دسته دوم را نداشته و در صورت استفاده به تولید معرفتی مخدوش و تحریف شده می‌انجامد (Rapport & Wainwright, 2006). پدیدارشناسی برای آنکه در توصیف صحیح پدیده توفیق یابد، باید در برابر وسوسه فرضیه‌سازی مقاومت کند، تا توصیف واقعیت‌ها با مفروضات و آنچه باید از آن استنتاج شود، هم‌خوانی داشته باشد. در واقع پدیدارشناسی چارچوب نظری ارائه نمی‌دهد بلکه با بررسی و توصیف پدیده‌ها بدون پیش‌دواری و نظر قبلی می‌پردازد. پدیدارشناسی هیچ نظریه و تعهد نظری را نمی‌پذیرد و فقط خود را به جنبه‌های علمی کار متعهد می‌داند (Alwani & Budlari, 2010). دریافت تجربه‌های دست اول یا تجربه‌ی زیسته تنها از طریق مصاحبه با افرادی صورت می‌گیرد که خود این تجربه را داشته‌اند. عمده‌ترین مراحل انجام تحقیق پدیدارشناسانه شامل موارد زیر می‌باشد:

حجم نمونه‌ی پژوهش شامل ۱۳۰ نفر از کارگران زن که بر اساس فرمول کوکران انتخاب و شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده می‌باشد. این پژوهش با روش پیمایشی و اسنادی انجام شده است و جمع‌آوری داده‌ها از راه فیش‌برداری و پرسشنامه انجام گرفته است که داده‌های مربوطه از واحدهای تولیدی و صنعتی شهرستان ابهر و با بهره‌گیری از پرسشنامه‌ی فرهنگ سازمانی کوئین و محقق ساخته جمع‌آوری شده است. در این پژوهش برای آزمون فرضیات از شاخص آماری همبستگی پیرسون استفاده شده است نتایج نشان داد، میان متغیرهای عوامل فردی - شخصیتی، عوامل شغلی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی و عوامل سازمانی با فرهنگ کار رابطه وجود دارد. تحلیل رگرسیون فرهنگ کار با متغیرهای مستقل بیان‌گر این واقعیت است که از میان متغیرهای مستقل پژوهش عوامل فرهنگی از اهمیت بالایی برخوردارند.

احمدی و روستا (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی مقایسه‌ای فرهنگ کار زنان و مردان پرداخته‌اند. این پژوهش به بررسی مقایسه‌ای فرهنگ کار زنان و مردان کارکنان واحدهای منطقه‌ی یک دانشگاه آزاد اسلامی می‌باشد که با توجه به افزایش تعداد کارکنان زن در ایران، هدف اساسی پژوهش این است که رابطه‌ی بین جنسیت و فرهنگ کار را بررسی نماید. این پژوهش به روش پیمایشی انجام شده و جامعه‌ی آماری آن کلیه‌ی کارمندان دانشگاه‌های آزاد منطقه‌ی یک کشور هستند که در سال ۸۹-۸۸ شمسی مشغول به کار بوده‌اند. نتایج توصیفی پژوهش بیان‌گر آن هستند که فرهنگ کار کارکنان در سطح متوسطی است، اما یافته‌های تحلیلی پژوهش نشان می‌دهند که بین جنسیت و فرهنگ کار (مجموع ابعاد) تفاوت معناداری وجود ندارد، اما بررسی رابطه‌ی جنسیت با هر یک از ابعاد فرهنگ کار نشان می‌دهد که زنان در مقایسه با مردان از همکاری گروهی بیش‌تری برخوردارند، اما تعهد کاری آنان کم‌تر از مردان است. غلامرضایی، غلامرضایی و بلوری‌الکران (۲۰۱۰) در پژوهشی به بررسی میزان تأثیر بعد اجتماعی فرهنگ کار بر بهره‌وری زنان شاغل در ساختمان مرکزی وزارت کار و امور اجتماعی می‌پردازند. روشی که برای این پژوهش استفاده شده روش توصیفی پیمایشی است. جامعه‌ی آماری کلیه‌ی زنان شاغل در ساختمان مرکزی وزارت کار و امور اجتماعی در سال ۱۳۸۸ شمسی را در بر می‌گیرد. نمونه‌ی پژوهش بر اساس جدول مورگان شامل تعداد ۲۱۰ نفر زن شاغل در ساختمان مرکزی وزارت کار و امور اجتماعی بوده که براساس روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. یافته‌های پژوهشی نیز با بهره‌گیری از شاخص آماری از ضریب همبستگی پیرسون، آزمون من‌وابتنی و آزمون کروسکال‌والیس مورد سنجش قرار گرفته و

✓ از طریق ادغام و یکپارچه نمودن توصیفات متنی و ساختاری، محقق به نگارش، توصیفی جامع (مرکب از تم‌های متنی و ساختاری) که جوهره‌ی پدیده را عیان می‌سازد، می‌پردازد که ساختار الزامی، یا لایتغیر یا جوهر نامیده می‌شود. ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه‌ی عمیق فردی با رویکرد پدیدارشناسی است که طی آن شرکت کنندگان تجربه‌ی زنده‌ی خود را از کار و فعالیت، به تفصیل بیان می‌کردند. در واقع سؤال اصلی این تحقیق بررسی نظر و پنداشت زنان از فرهنگ کار و فعالیت در زندگی روزمره‌ی خود است. جمعیت آماری پژوهش حاضر نیز شامل تمامی زنان روستایی ساکن در روستاهای کریک و تنگ سریز شهرستان بویراحمد می‌باشند که ازدواج کرده و در سن فعالیت قرار دارند. همچنین در تحقیق حاضر از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است؛ برای این منظور بر اساس ملاحظات نظری و تنوع در حوزه‌های کاری و مرتبط با موضوع افراد مورد مطالعه، نمونه‌ها انتخاب شده‌اند. البته باید بیان کرد که نمونه‌ها به تمامی از پیش تعیین شده نبوده و انتخاب به صورت تدریجی با پیش‌روی در فرایند گردآوری داده‌ها انجام می‌گرفت و تعداد مصاحبه بر اساس منطق روش‌های کیفی بستگی به اشباع نظری داشت و تا زمانی که که یافته‌ها تکراری نشد ادامه داده می‌شد که در نهایت به ۴۱ مصاحبه ختم گردید. مشخصات افراد مورد مصاحبه در جدول زیر بیان شده است.

جدول ۱: گروه‌های سنی افراد مورد مصاحبه

گروه‌های سنی	
۴	۲۵-۲۰
۴	۳۰-۲۶
۴	۳۵-۳۱
	۴۰-۳۶
۱۳	۴۵-۴۱
۶	۵۰-۴۶
۴	۵۱-۰۰
۴۱	جمع کل

✓ کشف یک موضوع و پرسشی که ریشه در معانی و ارزش‌های فردی یا اجتماعی دارند.
 ✓ پدیده مورد بررسی برای گروه‌های متفاوت از مردم چه معنایی دارد.
 ✓ محقق به تشخیص و تعیین مفروضات فلسفی گسترده‌ای پیرامون پدیدار شناسی می‌پردازد. بنابراین این تجارب زیسته آگاهانه‌اند و به سمت یک عینیت سوق داده شده‌اند (Moustakas, 1994).
 ✓ داده‌ها از افرادی گردآوری می‌شوند که تجاربی در خصوص پدیده‌ی مورد نظر دارند.
 ✓ از مشارکت کنندگان دو سؤال گسترده و عمومی پرسیده می‌شود (Moustakas, 1994): در مورد پدیده‌ی مورد نظر چه تجربه‌ای دارید؟ چه زمینه یا وضعیتی نوعاً بر تجربه‌ی شما از پدیده‌ی مورد نظر تأثیر گذار است؟
 ✓ بر پایه‌ی داده‌های حاصل از سؤالات اول و دوم تحقیق، تحلیل‌گران به بررسی داده‌ها می‌پردازند و به برجسته نمودن گزاره‌های مهم، جملات و عبارات فراهم کننده چگونگی شکل‌گیری تجربه‌ی مشارکت کنندگان در خصوص پدیده می‌پردازند.
 ✓ این گزاره‌های با معنی و مهم و تم‌ها سپس جهت نگارش توصیفی از تجارب مشارکت کنندگان مورد استفاده قرار می‌گیرد. سپس ایجاد انسجام میان توصیفات متنی فردی در درون یک توصیف متنی عام صورت می‌گیرد.

جدول ۲: مشخصات مصاحبه‌شوندگان

تحصیلات زن	
بی‌سواد	۱۴
نهضت	۵
ابتدایی	۱۰
راهنمایی	۷
متوسطه	۱
دیپلم	۲
کارشناسی	۱
وضعیت اشتغال	
خانه‌دار	۰
خانه‌دار-کشاورز	۴۱
وضعیت مالکیت	
دارای درآمد و اموال	۶
بدون هیچ دارایی	۳۵
تعداد کل	۴۱

جمعیت استان کهگیلویه و بویراحمد بر اساس آمار نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ بیش از ۷۰۰ هزار نفر است که حدود ۳۰۰ هزار نفر در شهرستان بویراحمد ساکن هستند.

بحث و یافته‌های تحقیق

یافته‌های تحقیق

هدف از تحلیل داده‌ها استخراج مفاهیم و سپس مقوله‌هایی است که به مقوله‌های توصیف موسوم‌اند. در این پژوهش، پس از تحلیل داده‌های مصاحبه‌ای و متنی، ۵ مقوله‌ی اصلی استخراج شده است که در زیر به تفسیر هر کدام پرداخته خواهد شد.

داده‌های مصاحبه‌ای نیز به روش تحلیل مضمون (تماتیک) مورد تحلیل قرار گرفتند. تحلیل تماتیک عبارت است از تحلیل مبتنی بر استقرای تحلیلی که در آن محقق از طریق طبقه‌بندی داده‌ها و الگویابی درون داده‌ای و برون داده‌ای به یک سنخ‌شناسی تحلیلی دست می‌یابد. این نوع تحلیل در وهله‌ی اول، به دنبال الگویابی در داده‌ها است. زمانی که الگویابی از داده‌ها به دست آمد، باید حمایت تمی یا موضوعی از آن صورت گیرد. مضمون یا تم، مبین اطلاعات مهمی درباره‌ی داده‌ها و سؤالات تحقیق است و تا حدی، معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد.

محدوده‌ی مورد مطالعه

این تحقیق در سطح استان کهگیلویه و بویراحمد و به طور ویژه زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد انجام شده است.

بعد جسمانی کار:

جدول ۳: پنداشت زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد نسبت به بعد جسمانی کار

مضمون اصلی	مضامین فرعی	شرح
بعد جسمانی کار	فعالیت کاری دال بر سلامت جسمی	پنداشت زنان از بعد جسمانی کار در جوانی و میان‌سالی متفاوت خواهد بود. زن جوان روستایی کار را نشانه و عامل مؤثر بر سلامت جسمی خود می‌داند.
	فرسودگی جسمی دال بر پیشینه‌ی کاری	زن سال‌خورده فرسودگی چهره، تغییر رنگ چهره، پیری زودرس و بیماری‌های جسمی را نشان و علامتی از دشواری کار سال‌های گذشته می‌داند.

بعد جسمانی و پنداشت زنان روستایی از تأثیر کار و فعالیت اقتصادی بر سلامت جسمانی آنان یکی از مضامین استنتاج شده از یافته‌های پژوهشی می‌باشد. همان‌گونه که یافته‌ها نشان می‌دهد، فهم زنان روستایی از کار و فعالیت تحت تأثیر متغیر سن، تجربه و میزان آگاهی آنان قرار داشته و با افزایش سن، تجربه، فرسایش زودرس و درگیر شدن زنان با درد ناشی از بیماری‌های مفاصل و استخوان پنداشت متفاوتی از کار خواهند داشت. نقل-قول‌های زیر در راستای تأیید این مفاهیم می‌باشد:

"مهم‌ترین مشکلی که الان دارم، کمر دردمه که زیاد اذیتم می‌کند. همه‌ی زنا‌ی روستا به خاطر کارهای زیادی که انجام می‌دن، معمولا کمر درد و پا درد و استخون درد رو دارن. این واسه اینه که در گذشته کارهای خیلی سنگینی انجام می‌دادیم، مثلا هیزم می‌گذاشتیم رو دوش مون و مسیر طولانی می‌کشیدیم...."

– بعد روان شناختی کار:

جدول ۴: پنداشت زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد نسبت به بعد روانشناختی کار

مضمون اصلی	مضامین فرعی	شرح مهم‌ترین اثرات روانشناختی کار
	افزایش سازگاری	افزایش سازگاری با زندگی فردی و اجتماعی
	افزایش انگیزه	افزایش انگیزه جهت ادامه زندگی و افزایش هدف-مندی
بعد روان شناختی کار	یادگیری	افزایش تجربه، قرار گرفتن در معرض تجربه، پدیده-های جدید که از یک سو زمینه‌های تکامل شخصیتی فرد را پدید می‌آورد و از سوی دیگر به دلیل تجربه‌ی زمینه‌های اجتماعی مشترک با همسر امکان افزایش هم‌دلی، درک متقابل همسران و تحقق بعد اجتماعی مادری را فراهم ساخت
	افزایش خودپنداری مثبت	افزایش احساس عزت نفس، اعتماد به نفس و افزایش پنداشت مثبت از خود و زندگی
	افزایش امید به زندگی	افزایش احساس تندرستی، لذت و سرزندگی، افزایش امید به زندگی، احساس شادی و نشاط، مقابله با اختلالات و بیماری‌های روانی و ...

خانم روستایی دیگری در توصیف خود از مقوله‌ی کار به مفهوم یادگیری و تجربه اشاره می‌کند و این‌گونه می‌گوید:

"کار در روستا یعنی تعاون و همکاری. زن و مرد با کار ورزیده می‌شن و در برابر مشکلات مقاوم‌تر. اصلا به نظر من کار یعنی زندگی، با کار کردن آدم هم سرحال می‌شه، هم کلی تجربه به دست می‌یاره هم با انجام دادن کارهای سخت الگوی بهتری برای بچه‌هاش می‌شه. با کار سخت آدم قدر زندگی‌شو بیش‌تر می‌فهمه."

خانم دیگری در توصیف خود به مفهوم افزایش انگیزه و امید به زندگی و فهم مثبت خود از کار اشاره نموده و این‌گونه می‌گوید:

"وقتی به کار کشاورزی و دام‌داری مشغول هستم، احساس شادی و نشاط دارم. مخصوصا وقتی کنار چشمه مشغول

یافته‌های پژوهش در زمینه‌ی فهم زنان روستایی از مقوله‌ی کار و فعالیت، نشان‌دهنده‌ی پنداشت زنان از مضامینی است که تداعی‌کننده‌ی بعد روان‌شناختی و تأثیرات چنین مفاهیمی بر فهم آنان از زندگی می‌باشد. خانم روستایی در توصیف خود از کار به تأثیرات مثبت روان‌شناختی آن پرداخته و این‌گونه می‌گوید:

"انگیزه برای کار توی روستا بیش‌تره و آدم‌ها با عشق و علاقه و تلاش شبانه‌روزی کار می‌کنن. کارهایی که بیش‌تر دسته-جمعی به جز این که زودتر انجام می‌شه هم خسته‌کننده نیست، هم باصفا‌تره. کار در روستا معنی‌ش همینه سلامتی و عدم بیماری."

روز سخت و پرکار چای می‌خوریم احساس خوشبختی کامل بهمون دست می‌ده. بهترین لحظه زندگی من، وقتی که شب با رضایت کامل و بدون دغدغه با آرامش سرمون رو، رو بالشت می‌گذاریم. امیدوارم همیشه زندگیمون همین‌طور ادامه داشته باشه."

کشاورزی هستم. اوایل ازدوادم که خیلی کارها رو بلد نبودم و احساس می‌کردم از عهده کارها برنمی‌یام از کارها فرار می‌کردم ولی باید تلاش کنیم تا هر روز زندگیمون بهتر بشه."

خانم روستایی دیگری در توصیف خود، این‌گونه می‌گوید:

"من و شوهرم همیشه هر کاری که انجام می‌دیم با هم هستیم. در کنار هم کارهامون و انجام می‌دیم و وقتی که شب، بعد از یه - بعد اقتصادی کار :

جدول ۵: پنداشت زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد نسبت به بعد اقتصادی کار

مضمون اصلی	مضامین فرعی	شرح
	اشتغال درآمدزا	در پنداشت زنان روستایی، کار واقعی به معنای شغل درآمدزایی است که منجر به دریافت دستمزد مستقیم خواهد شد. در این مفهوم کار خانگی و مشارکت در کارهای بیرون از خانواده برای زن مفهوم شغل درآمدزا و احساس رضایت ناشی از دریافت دست مزد و درآمد حاصل از آن را در بر نخواهد داشت.
بعد اقتصادی کار	کار خانگی، کار رایگان	در پنداشت بیشتر زنان روستایی، کار خانگی، کاری کم‌اجر، پیش پا افتاده و رایگان می‌باشد که به تنهایی عامل اقتدار و عزت نفس زنان نبوده و مشارکت در کارهای اقتصادی درآمدزا در کنار همسر و در عین حال عدم دریافت دست مزد مستقیم از آن، احساس بهتری را در آنان پدید خواهد آورد.
	کار ابزار امرار معاش	از دیدگاه بیشتر زنان روستایی، کار هم‌زاد انسان روستایی، از کودکی تا پیری و وسیله‌ی امرار معاش و گذران زندگی او می‌باشد. کار عامل بقا، سازگاری و گذران زندگی بوده و کار و زندگی، در هم تنیده مانند شب و روز می‌باشد.

خانم دیگری در توصیف پنداشت خود از کار، عدم توجه به کار خانگی را این‌گونه بیان می‌کند:

"من که خودم زمین کشاورزی ندارم، تو بهار و تابستون به کمک زمین داران می‌رم و روزمزدی کار می‌کنم. زمستون‌ها هم کار خاصی ندارم. فقط کار خونه رو انجام می‌دم."

خانم روستایی دیگری در توصیف پنداشت خود از کار به مفهوم کار خانگی اشاره نموده و می‌گوید:

"مردم روستا تو فصل بهار و پاییز خیلی سرشون شلوغه ولی در پاییز کارهاشون کم‌تر می‌شه و وقت استراحت دارن. آبان، ماه استراحت است. کار خاصی نداریم، فقط خونه‌داری."

زن روستایی دیگری فهم خود را از انجام کار خانگی این‌گونه بیان می‌کند:

"الان نسبت به گذشته کم‌تر کار می‌کنم، صبح زود ساعت ۶ از خواب بلند می‌شم، نماز می‌خونم، چای درست می‌کنم، صبحانه آماده می‌کنم، کارهای خانه را انجام می‌دم، به کوه می‌رم و به گیاه چینی مشغول می‌شویم. ساعت ۵ بعد از ظهر برمی‌گردم خونه و غذا برای شام آماده می‌کنم. گیاههایی که آوردم خورد می‌کنم و خشک می‌کنم. ترشی درست می‌کنم. ..."

زن روستایی سال‌خورده‌ی دیگری در حالی که در میان صحبت‌های خود به سمت آغل اشاره می‌کند، بر مفهوم درآمد اندک کار پاره‌وقت تأکید نموده و ادامه می‌دهد:

یافته‌های تحقیق در بخش پنداشت زنان روستایی از کار و فعالیت‌های اقتصادی به مضامینی اشاره می‌کند که در بر دارنده‌ی فهم این زنان از بخش درآمدزایی و اقتصادی کار می‌باشد. این مفاهیم همچنین در بر دارنده‌ی پنداشت زنان روستایی نسبت به مضامین دیگری چون کار خانگی و دیگر فعالیت‌های پاره‌وقت بومی روستا می‌باشد. خانمی روستایی در توصیف فهم خود از کار و فعالیت اقتصادی، به مفهوم اشتغال درآمدزا به عنوان کار واقعی اشاره نموده و می‌گوید:

"... خودم که هیچ پس‌اندازی ندارم، بز و گاو و گوسفند ندارم که از اون‌ها درآمدی داشته باشم."

خانم جوان روستایی که در بخش کشاورزی و دام‌داری با همسر خود مشارکت زیادی دارد در توصیف پنداشت خود از کار و فعالیت می‌گوید:

"این همه تلاش و سخت‌کوشی برای زندگی کردنه. در کنار شوهرانمون در مزرعه تلاش می‌کنیم، برای اینکه که زندگی آروم و بدون دغدغه‌ای داشته باشیم. زندگی رو دوست دارم و به خاطر اونا زنده‌ام."

زن روستایی دیگری به مفهوم فعالیت پاره‌وقت، درآمد اندک اشاره نموده و می‌گوید:

"وضعیت اقتصادی خودم که خوب نیست، پس‌اندازی هم که ندارم، هیچ ارثی هم که به من نرسیده. از طریق فروش لبنیات، کشک و روغن درآمد دارم."

"دارایی من فقط یه گاو که از فروش شیرش، درآمد ناچیزی به دست می‌یارم ..."

– بعد جنسیتی کار

جدول ۶: پنداشت زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد نسبت به بعد جنسیتی کار

مضمون اصلی	مضامین فرعی	شرح
	تعدد نقش	ایفای نقش‌های متنوع و پیچیده و حوزه‌ی گسترده‌ای از انتظارات ناشی از نقش زن خانه‌دار، مادر، همسر، نیروی کار اقتصادی در حوزه‌ی کشاورزی و دام‌داری و انجام کارهای غیررسمی، به‌عنوان عضوی از شبکه‌ی خویشاوندی و همسایگی
	فشار نقش	فشار ناشی از ایفای نقش‌های متعدد و انتظارات حاصل از آن به بهترین شکل ممکن و فشار روانی ناشی از برآورده نمودن این انتظارات.
	نگرش سنتی به تقسیم کار	بیش‌تر زنان روستایی در زمینه‌ی تقسیم کار نگرش سنتی داشته و به انجام فعالیت‌های اختصاصی حوزه‌ی زنان در خانه و مشارکت در حوزه‌ی فعالیت‌های مردانه معتقدند.
	نقش دوم	انجام حوزه‌ی وسیعی از فعالیت‌ها و قرار گرفتن در وضعیت بسیار پایینی از قدرت تصمیم‌گیری، مداخله و انتخاب در زمینه‌ی مسایل خانوادگی پنداشت منفی زنان از کار و فعالیت
بعد جنسیتی کار	مشارکت	برداشت جنسیتی زنان از نتیجه‌ی فعالیت‌های اقتصادی در بخش درآمدزای خانواده. به‌رغم مشارکت وسیع و زمان‌بر زنان در کارهای درآمدزای اقتصادی، چنین مشارکتی را تنها کمک به همسر خود تلقی می‌کنند.
	نقش مادر-پدری	این مفهوم به معنای افزایش مسؤلیت و گستره‌ی فعالیت‌های زن روستایی و ایفای نقش هم‌زمان مادری و پدری، در غیاب همسر و در شرایط فوت، ازدواج مجدد و یا مهاجرت او
	فقر زنانه	بر اساس یافته‌های پژوهشی، فعالیت در حوزه‌ی انجام کارهای خانگی و مشارکت در فعالیت‌های درآمدزای مستقیم خانوادگی برای زنان هیچ‌گونه درآمدزایی مستقیم و مالکیتی بر درآمدهای حاصله ایجاد نموده و فعالیت در حوزه‌ی کارهای سنتی پاره‌وقت نیز، نتیجه‌ی مالی بسیار اندکی داشته که در بیش‌تر موارد به عنوان منبع حمایتی ثانوی خانواده محسوب خواهد شد. همچنین، جز تعداد اندکی از زنان روستایی، بیش‌تر آنان هیچ‌گونه مالکیت و پس‌اندازی نداشته و بر این اساس عدم دسترسی به منابع مالی و پس‌انداز و خدمات از عمده‌ترین منابع محدودیت، استرس و فشار روانی برای زنان روستایی محسوب می‌شود.
	ایفای نقش‌های دوگانه	کاری سخت اما امکان‌پذیر برای زن روستایی. زنان روستایی مفهوم سختی و دشواری را از انجام کارهای خود ادراک نمی‌کنند و در شرایط سرپرستی خانوار کارهایی چون بنایی، آبیاری در سطح وسیع و حتی شخم زدن را نیز انجام می‌دهند.

"مهم‌ترین مشکلات زنان روستایی، اینه که مردها کارگرند و هفته‌ها بیرون از خونه تو شهرستان‌های دیگه کار کنن و زنای روستایی به تنهایی عهده‌دار مسؤلیت خونه و بچه‌ها هستند." خانم روستایی دیگری که سرپرست خانواده می‌باشد، در توصیف پنداشت خود می‌گوید:

"زمان زنده بودن شوهرم، وضعیت زندگی مون بهتر بود، ولی بعد از مردن شوهرم، از طرف کمیته‌ی امداد حقوق بگیر شدیم. سه ماهی تقریباً هشتاد هزار تومان به ما می‌دن که خرج دوا و درمون دیسک کمرم می‌شه. کارهای کشاورزی مثل بریدن یونجه، عدس و تهیه‌ی نون بلوط را برای مردم انجام می‌دم که خرج خونه در بیاد. تو زمین‌های مردم کار می‌کنم. ..."

جدول فوق دربر دارنده‌ی مضامینی است که تأیید کننده‌ی پنداشت برخی از زنان از تأثیر پذیری کار و فعالیت از جنسیت می‌باشد. به بیان دیگر جنسیت افراد تعیین کننده‌ی در میزان و نوع مشارکت افراد در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از منافع حاصله است. نقل‌قول‌های زیر در تأیید مفاهیم حاصله در این بخش می‌باشد.

خانم روستایی جوانی که مشارکت زیادی با همسر خود در بخش فعالیت‌های کشاورزی دارد، در توصیف پنداشت می‌گوید: "ما روستایی‌ها به کار عادت داریم و اگر کار نکنیم مثل اینه که مریض هستیم. همیشه در حال کار کردن هستیم و با کار کردن به خانواده‌مان از نظر اقتصادی کمک می‌کنیم..." خانم روستایی دیگری در اشاره به مفهوم ایفای نقش دوگانه می‌گوید:

– بعد اجتماعی کار

جدول ۷: پنداشت زنان روستایی شمال شهرستان بویراحمد نسبت به بعد اجتماعی کار

مضمون اصلی	مضامین فرعی	شرح
	فعالیت دسته‌جمعی	فعالیت‌های دسته‌جمعی و کاهش زمان و هزینه افزایش سرعت انجام کار
	گسترش شبکه ارتباطی	تشکیل گروه‌های دوستی و افزایش ارتباطات مؤثر و سازنده‌ی زنان
	منبع حمایتی	از منابع مهم حمایت مادی و معنوی خانواده کارهای اقتصادی زنان روستایی در شکل مستقیم و یا در شکل غیرمستقیم آن منتهی به درآمدزایی
	تحقق اهداف خانوادگی	از مهم‌ترین انگیزه‌های زنان روستایی در جهت انجام کار و فعالیت اقتصادی تحقق اهداف خانوادگی به ویژه در حوزه‌ی مربوط به نیازهای فرزندان
بعد اجتماعی کار	انجام کارهای غیررسمی	هم‌باری، تعاون و کمک به اطرافیان به ویژه در گروه‌های زنانه و شرکت در فعالیت‌هایی چون انجام خدمات و مراسم‌های محلی، ارایه خدمات بهداشتی، پزشکی و فرآیند زایمان زنان در شیوه‌ی محلی و سنتی آن
	منزلت اجتماعی	منزلت اجتماعی در کامل‌ترین شکل آن، اشتغال دائمی زنان به یک کار درآمدزا که برای بیش‌تر زنان روستایی امری غیر ممکن است. این مفهوم در سطوح پایین‌تر آن بصورت فعالیت‌های اقتصادی پاره‌وقت و مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی در کنار همسر حاصل می‌شود.
	ضرورت کسب مهارت	عدم توان‌مندی زنان روستایی در انجام فعالیت‌های حرفه‌ای و کمبودهای آموزشی آنان در زمینه‌ی کسب مهارت‌ها در سطوح حرفه‌ای‌تر
	عدم نیاز به مهارت	آسانی فرآیند انجام کار بدون نیاز به داشتن به مهارت‌های خاص و حرفه‌ای می‌شد.

"بیش‌تر وقتا به شوهرم کمک می‌کنم. کارهای کوچیک مثل چیدن خیار، بسته‌بندی خیار، بردن غذا برای شوهرم و تهیه نان، برداشت گندم، جو و..."

خانمی روستایی در اشاره به مفهوم شبکه‌ی گسترده‌ی ارتباطی در روستا و فعالیت‌های دسته‌جمعی و کارهای غیررسمی زنان می‌گوید:

"زن‌ها موقع دوشیدن شیرگوسفندا به هم کمک می‌کنن. زن‌های ده خودشون آشپزی می‌کنن. تمام کارها رو انجام می‌دن. با هم کاری هم برای عروس بالش درست می‌کنن. اگه کسی فوت کنه، هر خانواده‌ای تا حدی که بتونه کمک می‌کنه. اگر زنی موقع زایمانش باشه، زنای دیگه کمکش می‌کنن بچش به دنیا بیاد یا اگه به شهر بره، همسایه‌ها تا برگشتنش از بچه‌هاش نگهداری می‌کنن."

خانم روستایی دیگری در اشاره به مفاهیمی چون تعدد نقش، فشار نقش و انجام حوزه‌ی وسیعی از فعالیت‌ها می‌گوید:

"مادری مسؤولیت سنگینی‌یه، همیشه کارهای زیادی انجام می‌دم، خصوصا از وقتی شوهرم فوت کرده. بچه بزرگ می‌کنم، کشاورزی می‌کنم، خودم می‌برم، می‌کارم، برداشت می‌کنم، از حیوونا نگهداری می‌کنم، خونه می‌سازم. خلاصه همه کاره خودمم. راضیم به رضای خدا. بیش‌ترین مشکلاتم پسران هستن که عقب‌مونده ذهنی‌ان، مشکلات مالی زیادی دارم..."

در پنداشت زنان روستایی از کار و فعالیت، مضامین متعددی یافت شد که تداعی‌کننده‌ی مضمون اصلی دیگری تحت عنوان بعد اجتماعی کار و تأثیرات آن بر فهم فرد از زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی است.

خانم روستایی سال‌خورده‌ای در اشاره به مفاهیم کار پاره‌وقت به شیوه‌ی سنتی در جهت کسب درآمد و همچنین منبع حمایتی فعالیت خود برای خانواده می‌گوید:

"توی مردادماه و کل تابستان، با بریدن گندم و یا (با نشان دادن، درختچه‌های تمشک) وقتی این درختچه‌های خارخاری تمشک می‌گیرند، با چیدن تمشک که تا عصر طول می‌کشه و با بدبختی توی شهر می‌شینیم و اگر بتونیم کیلویی هفتصد تومان می‌فروشیمش، یه پولی باری خونه درمی‌یارم و یه لقمه نونی، مقداری قند و یا چای می‌خریم و می‌یاریم خونه و می‌دیم بچه‌ها که بخورن."

خانم روستایی دیگری در اشاره به مفهوم مهارت‌های حرفه‌ای بسیار اندک زنان روستایی و ضرورت آموزش چنین مهارت‌هایی در جهت افزایش توان‌مندی آنان می‌گوید:

"دل‌م می‌خواهد دولت کمک کنه، به زن‌ها وام بدن، هنرهای دستی یاد بدن، تا بتونیم یه کار درآمدزا یاد بگیریم"

خانم دیگری در اشاره به پنداشت بیش‌تر زنان از نقش خود به عنوان نقش دوم می‌گوید:

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

مطالعه و دست‌بندی مفاهیم مربوط به پنداشت از کار، سبب پدیداری مضامینی گردیده که تداعی‌کننده‌ی پنداشت زنان از ابعاد مختلف فرهنگ کار می‌باشد. بعد جسمانی کار و پنداشت زنان روستایی از تأثیر کار و فعالیت اقتصادی بر سلامت جسمانی آنان از مضامین استنتاج شده از یافته‌های پژوهشی می‌باشد. فهم زنان روستایی از کار و فعالیت، تحت تأثیر متغیر-های دیگری چون افزایش سن، تجربه و میزان آگاهی آنان قرار داشته و با افزایش سن، تجربه، فرسایش زودرس و درگیر شدن زنان با درد ناشی از بیماری‌های مفاصل و استخوان پنداشت متفاوتی از کار پیدا خواهند کرد. زنان جوان روستایی کار را نشانه و عامل موثر بر سلامت جسمی خود و زنان سال‌خورده، فرسودگی چهره، تغییر رنگ چهره، پیری زودرس و بیماری‌های جسمی را نشان و علامتی از دشواری کار سالیان گذشته خود می‌دانند.

یافته‌های تحقیق در بخش پنداشت زنان روستایی از کار و فعالیت‌های اقتصادی نیز، به مفاهیمی اشاره می‌کند که در بردارنده‌ی فهم زنان از بخش درآمدزا و پول‌ساز کار می‌باشد. این مفاهیم همچنین، در بردارنده‌ی پنداشت زنان روستایی نسبت به مفاهیم دیگری چون کار خانگی و دیگر فعالیت‌های پاره‌وقت و بومی زنان روستا می‌باشد. در پنداشت زنان روستایی، کار واقعی به معنای شغل درآمدزایی است که منجر به دریافت دستمزد مستقیم خواهد شد. در این مفهوم کار خانگی و مشارکت در کارهای بیرون از خانواده برای زن مفهوم شغل درآمدزا و احساس رضایت ناشی از دریافت دستمزد و درآمد حاصل از آن را در بر نخواهد داشت و فعالیت در حوزه‌ی خدمات کوچک صنایع خانگی، احساس بهتری را در آنان پدید خواهد آورد. پنداشت زنان روستایی از مضمون درآمد و بعد اقتصادی کار و فعالیت او با پنداشت زنان شاغل و یا خانه‌دار شهری متفاوت است. از نظر زن روستایی شرکت در فعالیت‌های درآمدزای بیرون از خانه به همراه همسر و انجام کارهای خانگی بدون درآمد در راستای گذران و امرار معاش خانواده می‌باشد. برای زن روستایی تنها راه کسب درآمد انجام کارهای پاره‌وقت صنایع کوچک خانگی می‌باشد. اشتغال در چندین حوزه‌ی کاری پاره‌وقت، از دیگر ویژگی‌های بارز فعالیت بیش‌تر زنان روستایی می‌باشد.

بخش دیگری از یافته‌ها تأیید‌کننده‌ی مضامینی است که به تأثیرپذیری کار و فعالیت زنان روستایی از جنسیت آنان ارتباط می‌یابد. به بیان دیگر، جنسیت افراد تعیین‌کننده‌ی میزان و نوع مشارکت افراد در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از منافع حاصل از آن است. از دیدگاه زنان روستایی حضور آنان

در عرصه‌ی فعالیت‌های درآمدزای خانواده تنها به مفهوم کمک به همسر بوده و تداعی‌کننده‌ی مفهوم مشارکت دوشادوش آنان نخواهد بود. فشار ناشی از ایفای نقش‌های متعدد و انتظارات حاصل از ایفای آن به بهترین شکل ممکن و فشار روانی ناشی از برآورده نمودن این انتظارات از دیگر مفاهیم مؤثر در پنداشت زنان از کار می‌باشد. مضمون بی‌کاری از جمله مضامین دیگری است که معنای متفاوتی را برای زنان در بر دارد. مضمون بی-کاری، برای زنان تداعی‌کننده‌ی مضامین دیگری چون انزجار، افسردگی، خستگی، پوچی و سرگردانی و برای مردان به مفهوم بی‌کاری‌های فصلی، مهاجرت و یا عدم اشتغال خواهد بود. بیش‌تر زنان روستایی در زمینه‌ی تقسیم کار نگرش سنتی داشته و به انجام فعالیت‌های اختصاصی حوزه‌ی زنان در خانه و کمک و مشارکت اندک در حوزه فعالیت‌های مردانه معتقدند.

انجام حوزه‌ی وسیعی از فعالیت‌ها و در عین حال قرار گرفتن در وضعیت بسیار پایینی از قدرت تصمیم‌گیری، مداخله و انتخاب در زمینه‌ی مسایل خانوادگی از دیگر مضامین در بردارنده‌ی پنداشت زنان از کار و فعالیت خواهد بود. زنان روستایی مفهوم سختی و دشواری را از انجام کارهای خود ادراک نمی‌کنند و حتی در موارد محدودی به ویژه در شرایط سرپرستی خانوار کارهایی چون بنایی، آبیاری در سطح وسیع و حتی شخم زدن را نیز انجام می‌دهند و آن‌را کاری مردانه تلقی نمی‌کنند. سرپرستی خانواده و ایفای نقش هم‌زمان مادری و پدری، در غیاب همسر و در شرایط فوت، ازدواج مجدد و یا مهاجرت او، از دیگر مضامین مهمی است که برای زنان در بردارنده‌ی مفهوم فقر مضاعف خانواده می‌باشد. زنانه شدن فقر و دسترسی بسیار اندک زنان روستایی به منابع مالی، پس‌انداز و خدمات و تلقی شدن چنین وضعیتی به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع محدودیت، استرس و فشار روانی برای زنان از دیگر مفاهیم مؤثر بر پنداشت زنان از کار و فعالیت اقتصادی می‌باشد.

در پنداشت زنان روستایی از کار و فعالیت، مضامین متعدد دیگری نیز، یافت شده است که تداعی‌کننده‌ی پنداشت زنان از بعد دیگری از کار و فعالیت و تأثیرات چنین پنداشتی بر فهم فرد از زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی است.

بعد اجتماعی کار و گسترش شبکه‌ی ارتباطی زنان، فعالیت‌های دسته‌جمعی، برخورداری از منابع حمایتی و تلقی شدن به عنوان یک منبع حمایتی برای خانواده، فعالیت در حوزه کارهای غیررسمی و احساس مثبت مفید بودن در شبکه‌ی ارتباطی، ساده بودن فعالیت‌ها و عدم نیاز به مهارت‌های تخصصی برای زندگی در روستا و در عین حال توجه به ضرورت کسب مهارت-های تخصصی جهت زندگی در شهر، و از همه مهم‌تر پنداشت-های متفاوت از منزلت اجتماعی متناسب با برخورداری از مزایا و

حاضر در زمینه‌ی پنداشت زنان از فرهنگ کار است.

منافع مشارکت در کار و فعالیت اقتصادی به عنوان مهم‌ترین کارکردهای چنین بعدی، آخرین مضمون یافته‌های پژوهش

References

۱. Ahmadi, S & Rusta, L. (۲۰۱۱), Comparative study of women's and men's work culture, *Women and Society Magazine*, 2(2). [In Persian]
۲. Ali Abadi, V; Atai, P; Gholamrezaei, S. (۲۰۲۰), The relationship between the personality type of rural women and their success in home businesses: the application of the DISC model. *Scientific-Research Quarterly of Regional Planning*, 10(39). [In Persian]
۳. Fakuhi, N. (۲۰۰۲), Identity formation and local, national and global patterns (Lorestan Province case study), *Iranian Journal of Sociology*, 4(4). [In Persian]
۴. Gholamrezaei, Su; Gholamrezaei, Si; Bluri Al-Kran, Z. (۲۰۱۰), Investigation of the impact of social dimensions of work culture on women's productivity in the Ministry of Labor and Social Affairs, *Journal of Work and Society*, No. 125 and 126. [In Persian]
۵. Holmes, M. (۲۰۰۸), *Gender in everyday life*, translated by Mohammad Mehdi Labibi, Tehran: Naqde Afkar publishing company. [In Persian]
۶. Jafari, M & Habibi, M. (۲۰۰۹), *Work culture*, Tadbir, year 31. [In Persian]
۷. Jamshidi, M. (۲۰۰۲), *Rural Development Consequences for Women: A Case Study of Eqlid City*, Master's Thesis, Shiraz University. [In Persian]
۸. Jazani, N. (۲۰۰۴), *estimating the value of women's domestic work*, research project of Shahid Beheshti University and Women's Participation Office. [In Persian]
۹. Maggi-Ham, S. (۲۰۰۳), *The Culture of Feminist Ideas*, translated by Firouze Mohajer, Farrokh-Qhare-Daghi, Noushin Ahmadi-Khorasani, Tehran: Development Publications.
۱۰. Majnoui Totakhana, A, Khaleghi, A. (۲۰۱۹), Futuristic research of rural development planning (case study: Varzeghan city). *Regional planning scientific-research quarterly*. [In Persian]
۱۱. Mashhadi Ahmad, M. (۲۰۱۵), *Old institutionalism and conventional economy; an intellectual debate*. Economic research paper. 15(57). PP. 1-38. [In Persian]
۱۲. Olyaei, M. (۲۰۰۲), *study of the economic-social and cultural characteristics of rural women and its relationship with their share in the household income: the case of Divandare city*, Master's Thesis, Islamic Azad University, Science and Research Unit. [In Persian]
۱۳. Pourtoroq, M. (۲۰۰۱), *structures affecting the participation of rural women in the activities of livestock affairs and rural industries in Hormozgan province*, Master's thesis, Shiraz University. [In Persian]
۱۴. Pouryousofi, H; Fathi, S; Poryousofi, (2012), *Investigation of factors affecting work culture among female workers in the industry sector*, *Scientific-Research Quarterly of Women's Sociology*, 3(1). PP. 152-135. [In Persian]
۱۵. Safiri, Kh & Imanian, S. (۲۰۱۰), *Sociology of Gender*, Tehran: Sociologists Publishing.
۱۶. *Statistical yearbook of the country ۲۰۱۸*. (۲۰۲۰), Statistical Center of Iran. Tehran: Directorate of Public Relations and International Cooperation. [In Persian]
۱۷. Tavasoli, Gh. (۲۰۰۹), *Sociological Theories*, Tehran: Samt Publications. [In Persian]
۱۸. Tavasoli, Gh. (۲۰۱۴), *Sociology of Work and Occupation*, Tehran: Samt Publications. [In Persian]
۱۹. Acs, Zoltan. & Audretsch, D. (2003), *Handbook of Entrepreneurship Research: An Interdisciplinary Survey and Introduction*, Kluwer, Dordrecht.
۲۰. Alwani, M., & Budlai, H. (۲۰۱۰), *Phenomenology in Entrepreneurship Studies*, *Iranian Journal of Management Sciences*, 5(19). [In Persian]
۲۱. Bann, C. L. (2007), *Entrepreneurial Lives: A Phenomenological Study of the Lived Experience of the Entrepreneur, Including the Influence of Values, Beliefs, Attitudes, and Leadership in the Entrepreneurial Journey*. (Doctoral Dissertation). Available From Pro

Quest Dissertations and Theses Database. (UMI No. 3244893).

۲۲. Bernstein, Richard, J. (۱۹۷۶), The Restructuring of Social and Political Theory, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

۲۳. Burrell, G., & Morgan, G. (۲۰۰۷), Sociological paradigms and organizational. Analysis. London: Heinemann. Translated by Mohammad Taghi Nowrozi, Tehran: Samt Publications. [In Persian]

۲۴. Corbin, J., & Strauss, A. (۲۰۰۶), Guide to conducting qualitative researches. Translated by Beyuk Mohammadi, Tehran:

Research Institute of Human Sciences. [In Persian]

۲۵. Edgarh, Schein, (1999), Corporate Culture Survival Guide, Jossey, Bass Publishers, San Francisco.

۲۶. Habibi, Mahmoud. (۱۹۸۳), Management, Culture and Fruition, Tadbir Magazine, No. ۶۱, ۷۶. [In Persian]

۲۷. Moustakas, C. E. (۱۹۹۴), Phenomenological Research Methods. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

۲۸. Rapport, F., & Wainwright, P. (2006), Phenomenology as a paradigm of movement, Nursing Inquiry, 13(3), PP. 228-236.

